

ІСТОРИОГРАФІЯ, ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВО ТА СПЕЦІАЛЬНІ ІСТОРИЧНІ ДИСЦИПЛІНИ

УДК 930: 94 (519) (092) Лі Сунсін «1545/1598»

© Івеліна Черевко
(Київ)

ЖИТТЯ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ КОРЕЙСЬКОГО АДМІРАЛА ЛІ СУНСІНА (1545–1598): ІСТОРИОГРАФІЯ

Адмірал Лі Сунсін відіграв надзвичайну роль не тільки для історії Кореї, але й всієї Азії. У статті розкриваються найважливіші віхи життя та воєнний шлях видатного флотоводця. Крім того, у статті розглядаються джерела та праці видатних вчених, що стосуються даної теми. Історіографічний аналіз показав, що наявні праці недостатньо повно розкривають історичний портрет Лі Сунсіна та його роль в історії. Йому приділена незначна увага в окремих дослідженнях науковців у контексті інших важливих проблем Імджинської війни або корейської історії.

Стаття висвітлює процес становлення та діяльність Лі Сунсіна, а також деякі ключові події, що вплинули на формування особистості цієї впливової постаті. Подається коротка біографія та опис найважливіших його воєнно-морських кампаній. Приділено увагу самостійним перекладам з корейської мови найхарактерніших цитат з деяких першоджерел.

Ключові слова: Лі Сунсін, Імджинська війна, кобуксон, корабель-черепаха, корейський воєнно-морський флот, Нанчжун Ільгі, Чінбірок, Імджин Джанчо, Чосон Ванджо сіллок.

«Я все ще маю 12 кораблів!» – такі слова Лі Сунсін сказав королю Сонджо перед битвою на Мьон Рян [13, с. 175]. Важливе місце для кожної країни грає роль особистості в історії. У Японії – це Ода Нобунага, для Великобританії – адмірал Нельсон, для України – Богдан Хмельницький, а для «Країни Вранішньої Свіжості» – Лі Сунсін. За його мужність, відданість, чесну службу, і присвяту життя своїй країні, він возвеличується, як одна з найгероїчніших постатей в Кореї. Британський адмірал, Джордж Александр Балард, також порівнював Лі Сунсіна з адміралом Нельсоном: «Англійцю завжди важко визнати, що був хтось рівний Нельсону у його справі, але якщо когось і можна так розглядати, то, безумовно, ним має бути цей видатний флотоводець азійської раси, який жодного разу не зазнав поразки і загинув в присутності ворога [в бою з ворогом]; завдяки діянням якого, з уламків сотень японських кораблів, що лежать з їх доблесними воїнами на дні моря біля берегів Корейського півострову, можна зібрати карту морських шляхів. Жодному морському командирі, хіба що Лі Сунсіну підійдуть слова Наполеона, що «війна – це справа однієї людини, але не людей». Самі корейці, мабуть, були, в якомусь роді, кращими моряками, але не такими природженими вояками, як японці; і це [перемоги] вдавалося лише тому, що адмірал передавав всьому флоту свій власний непереможний дух, під його командуванням люди були готові коли завгодно зустрітися з фізично сильнішим ворогом, були готові до бою і йшли з впевненістю до кінця...» [2, с. 65–68]. Це був геніальний флотоводець, який змінив

хід історії усєї Азії, маючи лише 13 кораблів проти 330 японських, адже Тойотомі Хідейоші, японський військово-політичний лідер, планував завоювати Піднебесну, а якщо вийде й Індію та розглядав Чосон, як легку і швидко здобич, й навіть не думав, що Імджинська війна (1592–1598 рр.) з Кореєю затягнеться аж на 7 років та обернеться поразкою для Японії. У всенародному опитуванні, що проводилося в травні 2005 р. університетом Сонджунхьон, Лі Сунсін був обраний 43,8% голосів, найвеличнішою постаттю в історії Кореї [1, с. 7].

Актуальність даної статті полягає в тому, що на теперішній час в Україні немає комплексного дослідження, присвяченого саме геніальному Лі Сунсіну: звідси необхідність проведення спеціальної роботи – висвітленню історіографії та його короткої біографії. Джерельною базою даної публікації стали: щоденники «Лі Чунмугон чжонсо» 1795 р. («Повна закінчена збірка документів Лі Сунсіна, князя Вірної сили») (충무공이순신전서), в які входить найвідоміший його щоденник «Нанчжун Ільгі» («Воєнний щоденник» 1592–1598 рр.) (난중일기), який охоплює період Імджинської війни [14]. Саме ці першоджерела, крім того, що розповідають про політичну ситуацію в країні, повсякденне життя воєнного стану та Імджинську війну, демонструють внутрішній світогляд флотоводця, котрий попри все ставив службу батьківщині, персоніфіковану в обличчі монарха, а також життя своїх солдатів. Підтвердженням цьому є біографія флотоводця, який, враховуючи інтереси держави, неодна-

разово проявляв категоричність щодо відносин з вищестоящими командирами, але без зауважень приймав будь-які накази, що надходили від короля зі столиці та був ладен продовжувати службу на будь-якому пості та посаді.

Саме зі щоденників можна відстежити його абсолютне неприйняття дезертирства, за яких би умов це не проявлялося. В передостанній і найвизначнішій його воєнній кампанії у Мьон Рян 1597 р., в його щоденнику занотовані декілька емоційних та характерних записів вірнопідданого талановитого флотоводця та командувача, що попри все вистояв та не дав схилити голови своїм солдатам: «[День п'ятнадцятий дев'ятого місяця року чон'ю] ... я сказав: «Воєнна традиція каже: «шукаючий смерті обов'язково залишиться в живих, а опікаючий своє життя обов'язково загине», і ще кажуть, що одна людина захищаюча вузький прохід [річки], може змусити ворога боятися тисячі... [14, с. 641]. [День шістнадцятий дев'ятого місяця року чон'ю]... нас обступили з усіх боків подвійним [колом], і було неможливо передбачити результат бою. Люди на палубі [з жахом] дивилися один на одного, [їх обличчя] побіліли. І я почав підбадьорювати, умовляти їх, кажучи про те, що ворожих кораблів може бути й ціла тисяча, але вони не зможуть підійти до нас прямим курсом, і ні в якому разі не можна падати духом, потрібно зібратися з силами і продовжити стріляти... подивився на кораблі інших воєнних командувачів, вони відійшли далеко в море і чекали того, що можливо їм не треба буде рухатися вперед [дезертири] ... насамперед треба було відрубати [боягузам] голови і вивісити на загальний огляд... розпорядився свистіти в сторону командуючого основними силами, ...лиш тоді кораблі командуючого основними силами і начальника головного морського гарнізону Мі Чжохана почали повільно наближатися до мого корабля... Я, стоячи на палубі, закричав що є сили: «Ан Ві! Ти смерті хочеш? Хочеш, щоб я стратив тебе по законах воєнного часу? Куди ти підеш? Де станеш жити, якщо втечеш зараз?»... після цих слів Ан Ві швидко поплив в сторону ворога... Ан Ві і його команда стояли на смерть... об'єднавши сили почали розстрілювати японських... на моєму кораблі був японський утікач Сьонса, який прийшов і здався з ворожого табору... він сказав: «Люди на в червоній шовковій одежі і є японський командуєчий Мадаші»... я віддав наказ ... і його [японського командувача Мадаші] витягнули на палубу. Розпорядився відрубати йому [японському командувачу Мадаші], голову і вивісити на

огляд ворога, тим самим дуже підірвав їм [ворогам] бойовий дух... пустили до дна 30 ворожих кораблів, а інші почали втікати. Перемога в цьому бою – дійсно велика вдача, яку дарувало нам Небо» [14, с. 642–645]. Єдине, що Лі Сунсін був ладен прирівняти до служби державі та королю – це служба батькам. У своїх щоденниках він неодноразово згадує батьків, особливо свою матір. Підтвердженням цього може бути один з багатьох записів щоденника: «[День дванадцятий першого місяця року Кабо]... Матінка на прощання після сніданку все повторювала мені: «Повертайся з миром, ти маєш змити сором нашої держави» і проводила мене в дорогу назад...» [14, с. 204]. Крім того, зі щоденника Лі Сунсіна «Нанчжун Ільгі» видно його ставлення до організації системи управління воєнно-морських сил, а точніше її дезорганізації: «[День шістнадцятий першого місяця року Імджин] ... Наказав покарати палками офіцерів воєнного флоту і чиновників з Пандапу, які не займались ремонтом воєнних кораблів. Просто нечувано, що заступник командуєчого флотилією і тимчасовий начальник головного морського гарнізону не перевіряли кордони та не поклали край цьому безладу і справа зайшла так далеко. Коли люди не думають ні про що, окрім того, аби за рахунок інших відгодовувати свої черева, легко передбачити, що чекає попереду...» [14, с. 8].

Важливим джерелом є звіти Лі Сунсіна до двору «Імджин Джанчо» («Донесення адмірала Лі Сунсіна [до короля] по Імджинській війні») (임진 장초) [13], які теж увійшли до «Лі Чунмугон чжонсо» 1795 р. («Повна закінчена збірка документів Лі Сунсіна, князя Вірної сили») (충무공이순신전서). Саме сюди ввійшли усі листи та рапорти воєнкомадувача до короля та один з характерних останніх виразів, що став вже афоризмом у Кореї: «...з 1592 через те, що воєнно-морські сили порушили їх головні морські коридори, ворог не міг захопити провінції Чунчен і Чолла протягом 5 чи 6 років. Я все ще маю 12 кораблів! Я буду нести свою службу проти ворога до кінця. Якщо ми розформуємо флот, це буде не тільки послуга ворогові, але й дасть йому можливість просуватися з провінції Чунчен до річки Ханган без жодних перешкод, через що я дуже схвильований. Навіть якщо під моїм командуванням небагато кораблів, ворог не зможе зневажати мною допоки я живий» [13, с. 174–175]. Крім того, у своїх звітах до короля Лі Сунсін повідомив про розробку свого першого у світі броненосця, адже саме він відродив та переробив секретну корейську збору – перший у світі критий,

броньований листами заліза, корабель – ко-буксон («корабель-черепаха»)(거북선) Лі Сунсіні першим зрозумів переваги панцерників та розробив тактику їхнього використання [9, с. 118]. «Заздалегідь передбачаючи японське вторгнення, я створив корабель-черепаха, який спеціально побудував з головою дракона, з паші якого ми зможемо стріляти гарматами, а залізними шипами, що знаходяться на верхній частині, протикати ноги ворогів, якщо вони спробують піти на бордаж. Завдяки тому, що він у формі черепахи, наші люди зможуть бачити все, що зовні, але ворог не зможе побачити, що всередині. Він рухається так маневрено, що зможе вирватися проти сотні ворожих кораблів у будь-яку погоду, щоб атакувати їх гарматами та вогнеметами» [13, с. 40–41].

Тим не менш, враховуючи, що основне джерело, а саме збірка «Лі Чунмугон чжон-со» («Повна закінчена збірка документів Лі Сунсіна, князя Вірної сили») вийшла тільки у 1795 р., майже через 200 років після смерті Лі Сунсіна, ми не можемо у своєму аналізі життя та здобутків флотоводця звертатися лише до неї, саме тому варто звернути увагу на «Чосон Ванджо сіллок Сонджо сіллок» («Хроніки правління короля Сонджо з королівської династії Чосону») (조선왕조실록 선조실록) [3] та «Чосон Ванджо сіллок Сонджо суджон сіллок» («Хроніки правління короля Сонджо з королівської династії Чосон у з поправками») (조선왕조실록 선조 수장실록) [4], в яких відображуються обговорення різних політичних ситуацій, воєнного положення, призначень тощо. Щодо Лі Сунсіна, то уряд його недолюблював, і не дивлячись на його героїчні заслуги у першій частині війни, все одно збирався стратити, що детально описано в «Чосон Ванджо сіллок Сонджо сіллок» [3, вип. 18, с. 205–207]. Тим не менш, у другій частині війни, аналізуючи «Чосон Ванджо сіллок Сонджо суджон сіллок», ставлення до Лі Сунсіна значно покращилося.

Варто відзначити і записи його племінника Лі Буна «Лі Сунсіні Хьонрок» (Записи діянь Лі Сунсіна) (이순신 행록), які в англійському перекладі ввійшли до «Імджин Джанчо» [13]. Саме з них вдається зрозуміти, яким чином командувач організував своїх людей, впливав та піднімав їх бойовий дух: «...У нас був наказ короля, і якщо виникла така ситуація [як зараз] ми маємо прийняти рішення померти разом. Як можемо ми сумніватися віддати свої голови за щедрість короля. Є тільки одна дорога для нас: або перемога, або смерть!...» [13, с. 226]. Важ-

ливим в «Лі Сунсіні Хьонрок» є і опис того ж корабля-черепахи: «Він [Лі Сунсіні] винайшов воєнний корабель такого ж розміру, як і корабель, що критий дошками [паноксон]. На його верхній палубі були встановлені залізні шипи для того, щоб проколювати ноги будь-кого з ворожих нападників. Єдиним вільним місцем був прохід у формі хреста на поверхні для вільного пересування команди корабля. У носовій частині була голова Дракона, в роті якого знаходилися дула гармат, і ще гармата на кормі. Існувало по шість гарматних отворів, з лівого та правого бортів, на нижніх палубах. Оскільки він був у формі великої морської черепахи, отримав назву Кобуксон (корабель-черепаха). Під час сутички з ворожими дерев'яними кораблями, верхня палуба вкривалася солом'яними настилами, щоб замаскувати списи у бою. Корабель маневрено рухався по хвилях за будь-яких вітрів, його гарматні ядра та вогняні стріли знищували ворожі об'єкти, що дало нашому флоту перемоги в усіх битвах» [13, с. 210].

Важливим джерелом для нас є книга «Чінбірок» («Записи про сумні уроки минулого, щоб остерігатися бід у майбутньому») (징비록) Рю Сонрьона, який був другом Лі Сунсіна, а також Першим міністром Чосону [10]. Вона складається з двох частин і описує та пояснює події періоду Імджинської війни, починаючи з 1586 р. Рю Сонрьон яскраво змальовує всі основні явища війни та кризи, а також людей, що брали участь у ній. Крім того, автор вказує на помилки, описуючи, що пішло не так. Метою написання книги, як пише Рю Сонрьон у передмові [13, с. 15], була спроба допомогти уникати подібних катастроф у майбутньому. У книзі описані перспективи відносин між Кореєю, Китаєм та Японією, історія яких тісно переплітається і відома конфліктами та війнами. В одному з розділів міститься біографічна інформація Лі Сунсіна [13, с. 37–41]. Взагалі, з 62 епізодів книги, 5 присвячено саме розгромам флотоводцем японських військово-морських сил, два останніх – його патріотичному та героїчному протистоянню до самої смерті. Саме Рю Сонрьон передбачав можливість війни і наголошував королю та Лі Сунсіну готуватись до неї. Транскрибована копія цієї книги була опублікована в 7 книгах по 16 частин у 1647 р.

Друга половина ХХ – початок ХХІ ст. був позначений ростом зацікавленості науковців до історичної постаті Лі Сунсіна. В цей час корейська наука збагатилась новими даними з різних галузей знань. Проблема дослідження життя адмірала та Імджинської війни на-

була міжнародного статусу. Серед корейських дослідників-імджиністів, які в контексті війни розглядали й портрет Лі Сунсіна, варто відзначити таких науковців, як Джо Сандо з книгою «Лі Сунсін – національний герой Кореї» 1970, 2005 рр., Чжо Сондо з працею «Лі Сунсін – князь Вірної сили» 2001 р., Лі Мінуна з книгою «Японське вторгнення року Імджин. Історія морської війни» 2008 р., Чхве Намсона з доробком «Війна року Імджин» 1931 р., Лі Хьонсока з його працею «Історія Імджинської війни» в двох томах 1967 р., Нам Чоню з книгою «Лі Сунсін» 1994 р., Пак Юнхі з доробком «Адмірал Лі Сунсін та його армада «Черепакх»» 1978 р., Чой Сокнама з колосальною двотомною працею «Лі Сунсін» 1992 р., Чой Хосіка «Доблесні армії на південному сході Кореї» 2003 р., Чо Чжунхва і книгою «Переоцінка історії Імджинської війни» 1996 р., Пек Хеїля з його статтею «Короткі нариси по броньованим кораблям-черепакхам адмірала Лі Сунсіна» 1977 р. Крім того, варто згадати тих, хто сприяв розвитку поширення інтересу для дослідження Лі Сунсіна, а саме: Ім Вонбіна – голову дослідницького центру, присвяченого Лі Сунсіну та Пак Джонпюна, який був історичним радником у нещодавніх зйомках фільму 2014 р. – «Мьон Рян». Серед японських науковців потрібно відзначити Катано Тсугію з його працею «Лі Сунсін та Хідейоші» 1997 р.

Серед зарубіжних учених варто звернути увагу на Семюеля Хавлей з його колосальною працею «Імджинська війна: вторгнення Японії до Кореї та спроба завоювати Китай у XVI столітті» 2005, 2014 рр., Марка Джейсона Гілберта зі статтею «Адмірал Лі Сунсін, кораблі-черепакхи та нова історія Азії» 2007 р., Стефана Торнбуля з працею «Вторгнення самураїв: Японсько-Корейська війна 1592–1598» 2002 р., а також його випуск «Бойові кораблі далекого Сходу: Японія та Корея 612–1639 років», Одрі Остіна зі статтею «Адмірал Лі Сунсін: національний герой» 1988 р., Горация Андервуда з доробком «Корейські човни та кораблі» 1934 р., а також на IV частину Кембриджської історії Японії 2006 р. Крім того, варто відзначити російськомовний переклад щоденника «Нанчжун Ільгі» О.С. Піроженком у 2013 р. В українській історіографії єдиним науковцем, який виклав біографію Лі Сунсіна та опис його броненосців є В.А. Рубель (праці «Історія середньовічного Сходу: Курс лекцій» 1997 р. та «Історія середньовічного Сходу» 2002 р.) Хіба що можна додати переклад з корейської на українську мову підручника Кім Чжонбе «Новий погляд на історію Кореї» 2010 р., де

стисло викладений перебіг Імджинської війни та декілька разів згадується Лі Сунсін, як її герой.

Задля більш повного та об'єктивного розуміння здобутків Лі Сунсіна необхідно детально проаналізувати життєвий шлях флотоводця, що дасть змогу зрозуміти фактори, які впливали на процес становлення його, як військового, адмірала та вдосконалювача озброєння. Лі Сунсін народився в Ханяні (стара назва Сеулу з 1394–1910 рр.) на восьмий день третього місяця року Ильса¹ (28.04.1945 р. за сучасним стилем) у небагатій сім'ї чиновників-янбанів². Його батько, скоріш за все, провалив вступний іспит на державну службу, мати ж флотоводця відома лише за ім'ям Пьон. Він був 12 нащадком роду Лі і третім сином з чотирьох у своїй родині [5, с. 26]. Його виховували у конфуціанських традиціях, заклавши ще з дитинства чесність, благородство, відданість країні і народу. Рю Сонрьон писав про адмірала: «Лі Сунсін був хлопчиком, який зрідка сміявся або говорив, але виглядав благородно, як добре освічений чоловік. Він часто мовчав, але коли б не було потрібно, завжди демонстрував своє безстрашся» [5, с. 27].

У 1552 р. його родина переїхала на батьківщину матері в містечко Ансан в провінції Чунчон, скоріш за все, це було пов'язано з відсутністю належних коштів для життя в Ханяні [7, с. 21]. Мало-що відомо про дитинство адмірала. Майбутній флотоводець навчався у приватній школі в повіті Ансана разом з двома своїм братами, він був старанним учнем, гарно вчився та багато читав. У кінці навчання Сунсіна проголосили одним з найкращих, а тому зі своїми здобутками він однозначно міг би стати видатним ученим чи чиновником. Цього дуже хотіли його батьки, аби продовжити сімейну традицію, але Лі Сунсін завжди прагнув бути військовим, незважаючи ні на що. Його батько, Лі Чжон, не підтримував воєнні забави сина і наполягав на отриманні Лі Сунсіном класичної конфуціанської освіти [5, с. 29]. Проте, цілком можливо, що окрім бажання Лі присвятити своє життя військовій справі, на долю вплинуло ще й те, що сім'я, хоч і була шляхетного походження, проте, скоріш за все, досить бідною, й не могла забезпечити повну гідну освіту у підготовці до

¹ Датування за місячно-сонячним календарем китайського типу. Він базувався на періодичності видимих рухів місяця та сонця. Місяці підраховували за фазами місяця, а пори року – за сонцем. Рік складався з 12 місяців, а пора року (яких було 4) з 3 місяців [5, с. 733].

² Янбани – правлячий стан в Чосоні, який за професійною ознакою поділявся на цивільних – мунбанів і військових – мубанів чиновників. Щоб юридично зберегти приналежність родини до класу янбанів, представник хоча б одного з трьох поколінь мав служити на державній посаді [6, с. 13].

екзамену державних службовців усім чотирьом синам [11, с. 118]. Тому, одним з найскладніших рішень у житті Лі Сунсіна був його вибір присвятити себе війсьній справі, всупереч волі батьків, котрі наголошували на державній адміністрації і всіляко намагалися відмовити його від військової мрії, адже це було чимось незвичним для шляхетної особи (на відміну від Японії, де військову справу поважали і у класовому суспільстві вона займала високе місце [7, с. 23]). У 1564 р., коли Сунсіну було майже 20 років, він одружився на пані Пан – доньці Пан Чжина, що був начальником кунсу¹ Посона. У подружжя народилося три сини: Лі Хве (лютий 1567 р.), Лі Є (лютий 1571 р.), Лі Мьон (лютий 1577 р.), а також донька – пані Лі. Крім них у Лі Сунсіна було ще 4 позашлюбних дітей від пані О [8, с. 29].

І після одруження, у віці 21 року, почав старанно тренуватися. Він тренувався з ранку до ночі, займався верховою їздою, фехтуванням, особливо любив стрільбу з луку. Військову підготовку Лі здобував самостійно, робив власноруч стріли, вивчав воєнну тактику з книжок і влаштовувався до майстрів воєнної справи учнем. Після чого, у серпні 1572 р., у віці 28 років він відправився до Ханяну, щоб скласти Кваго², але під час іспиту з верхової їзди, коли кінь випадково оступився, майбутній флотоводець впав з нього на камінь і зламав ногу. Та хоча Сунсін вже за хвилину стояв, аби піднятися на коня, і пройти всю дистанцію, чим вразив екзаменаторів, проте його не взяли. Він не розчарувався, а почав тренуватися ще сумлінніше, готуючись до наступного екзамену [7, с. 23]. Кваго проводилися лише раз на чотири роки, тому у віці 31 року, у лютому 1576 р., майбутній флотоводець нарешті блискуче склав усі екзамени з воєнної науки та бойового мистецтва і отримав звання молодшого офіцера. За корейськими мірками для цього звання він був вже досить старий, адже більшість складали Кваго у віці двадцяти років, проте, майбутній адмірал вразив всіх екзаменаторів своїми виключними знаннями воєнного мистецтва та тактики.

Перші 15 років кар'єри Лі Сунсіна можна охарактеризувати як дуже контрастні. Він був розумнішим і талановитішим від інших офіцерів, мав впливових друзів в уряді, які могли б йому допомогти просунути по кар'єрі вгору, проте, Лі був дуже принциповою та чесною людиною, про що неодноразово згадає його друг Рю Сонрьон у своїх записах, тому

¹ Кунсу – повіт.

² Кваго – Національний екзамен; кандидати, що успішно його склали отримували звання молодшого офіцера.

обрав для себе важкий, але благородний шлях. Крім того, Сунсін, навпаки, все життя боровся з корупцією та побратимством у воєнних станах, що принесло йому багато клопоту. Він вважав, що воєнні положення не можуть змінюватися і мають залишатися однаковими для всіх, незалежно від статусу та рангу. Як приклад, можна навести історію, що сталася у лютому 1579 р., після підвищення Лі Сунсіна до понгса³ в Хулльонвон (Академія воєнних тренувань)⁴. Він опинився в підрозділі, що відповідав за кадрову роботу та підвищення воєнних, а його старший офіцер, Сео Ік, хотів підвищення для одного зі своїх друзів та наказав Лі Сунсіну підробити документи. Проте, Лі, незважаючи на те, що його могли звільнити за відмову підкоритися наказу, написав начальнику: «На мою думку, пане, це не чесно, підвищувати людину за фальшивим наказом, бо через це кваліфікована людина, навпаки втратить можливість підвищення. Крім того, не можна робити ніяких виключень у кадрових положеннях, навіть для особливих людей» [5, с. 38]. Внаслідок чого, офіцера Лі перевели до провінції Чхунчхон і призначили помічником командувача армією у жовтні 1579 р., проте вже через дев'ять місяців, у липні 1580 р., Лі Сунсін несподівано отримав наказ вступити на посаду манхо⁵, завідувати всіма районними справами і взяти командування воєнно-морською базою Пальпхо провінції Чолла та, незважаючи на віддану службу, був знов брехливо звинувачений зловмисними начальниками. Губернатор провінції Сон Сік отримав фальшивий звіт, а також інші брехливі наклепи на Сунсіна, тому вирішив провести інспекцію всієї провінції, аби виявити порушення. Перебуваючи в Нинсоні, Сон Сік наказав викликати до себе Лі Сунсіна і змусив його читати напам'ять уривки з класичних китайських творів по воєнній науці, проте Сунсін процитував їх слово в слово. Та щоб знайти хоч якісь його недоліки, губернатор змусив командувача намалювати оперативну мапу, яку той зобразив з усіма складами, воєнними укріпленнями казармами та іншими підзвітними установами. Після цього Сон Сік, сповнений поваги до Лі Сунсіна, був вражений тим, в якому порядку він утримує свій гарнізон.

У 1580–1582 рр. професіоналізм Лі Сунсіна допоміг, коли йому потрібно було захищатись

³ Понгса – державний офіцер, 8-го рангу.

⁴ Хулльонвон – державний орган, який відповідав за бойову підготовку і організацію державних іспитів для воєнних службовців.

⁵ Манхо – воєнно-морський командувач, що відповідає за ескадри – найнижчий розряд 4 рангу.

від фальшивих звинувачень та виправдовуватися перед губернатором чи командуючим армією провінції, але в січні 1582 р. вороги Лі Сунсіна отримали чудову можливість помститися йому за його «правильність». До бази приїхала воєнна інспекція, щоб перевірити дисципліну за спеціальним наказом короля. Відповідальним за цю перевірку був Сео Ік, його колишній начальник з Хулльонвону, котрий використав своє положення, аби помститися старому ворогу та звільнив Лі Сунсіна за «недбальство, яке він проявив в утриманні військового обладнання» [5, с. 41–42]. І майбутній адмірал був змушений повернутися до Ансану, проте, через 4 місяці його знову призначили на пост понгса в Хулльонвон у травні 1583 р. Майбутній флотоводець знову з ентузіазмом взявся за справу, не дивлячись на те, що ще пів року тому займав вищу посаду, тому у липні 1583 р. був призначений на посаду гвонвана¹ у Бьонгма-джелдоса² в провінцію Хамгьон, що на північному-заході країни. Цю посаду він отримав завдяки рекомендації свого колишнього начальника – Лі Йона. Опинившись у районі, який часто піддавався нападам кочівників, Лі Сунсін облаштував нові укріплення на заставі і приділяв велику увагу воєнним навчанням свого загону [11, с. 27]. Після чого у жовтні 1583 р. був призначений на ту ж посаду, але в Гьонвонбо поруч з річкою Туманган провінції Хамгьон, куди дуже часто нападали племена чжурченів. Майбутній адмірал постійно звітував керівництву по службі і розробив план щодо захисту району і знищенню ворога. Він вирішив розташувати свої війська в засаді, аби здійснити раптову атаку та вислав невеличку групу солдатів, як приманку, аби заманити ворога у вигідну для корейських військ позицію. В результаті цієї блискучої операції, він спіймав ворожого генерала і розбив війська чжурченів, за що уряд мав би його нагородити, але через командувача Східного Воєнного Району, Кім Усо, який дуже заздрило успіху Лі Сунсіна та надіслав повідомлення до уряду, буцімто Сунсін доволі часто не виконував накази, чим порушував воєнне положення, не отримав його, проте був підвищений до чамгуна³ в Хулльонвоні у листопаді 1583 р. [11, с. 119–120; 11, с. 44]. Але 15 листопада 1583 р. – в Ансані помер його батько, проте через погані

¹ Гвонван – командир маленької бази – найнижчий розряд 9 рангу.

² Бьонгма-джелдоса – воєнний командувач – нижчий розряд 2-го рангу.

³ Чамгун – урядова посада воєнного офіцера вищого розряду 7-го рангу в Хансенбу і Хулльонвоні.

комунікації у ті часи, командувач Лі дізнався про це лише в січні 1854 р. І за конфуціанською традицією, отримавши дозвіл і залишивши посаду, поїхав додому, де протягом трьох років⁴ дотримувався трауру [7, с. 28].

У січні 1586 р. Лі Сунсін був призначений на посаду Сабоксі-джубу⁵ та всього через 16 днів знов отримав підвищення до манхо⁶ в Джосанбо, провінції Хамгьон по рекомендації його друга Рю Сон Рьона (який на той час вже значно підвищився по службі), та вже в серпні 1587 р. майбутній адмірал, на додаток до своєї попередньої служби, був призначений дундженгваном⁷ на острові Ноктундо. Приступивши до служби, він і далі продовжував укріплювати й ремонтувати спорудження та тренувати солдатів. Крім того, розуміючи можливість нападу чжурченів, він просив у генерала Лі Іля підкріплення, проте той проігнорував його, після чого, в серпні 1587 р. племена чжурченів, що перевищували за кількістю у декілька разів, спробували захопити острів. Було складно відбити напад без підкріплення від Лі Іля, проте солдати Сунсіна стійко вистояли і чжурчени поспішно відступили. У бою майбутній флотоводець був поранений у ліву ногу, але й далі продовжив переслідування [5, с. 46] і в результаті звільнив близько 50 солдатів, але 160 осіб, включаючи мирне населення, потрапили у полон [7, с. 28]. Генерал Лі Іль, який відмовився надіслати підкріплення на острів, боячись за це розправи, звинуватив у всьому Лі Сунсіна. І організував воєнний трибунал, на якому з Лі намагалися вибити зізнання різноманітними тортурами, проте майбутній флотоводець, як завжди проявив свою твердість, відповівши на звинувачення: «Я наполегливо просив вас надіслати на острів підмогу, але ви не виконали цього раніше і нас атакували вороги. Лист з проханнями у мене з собою. Якщо уряд прочитає його, я вірю, вони ніколи не звинуватять мене за поразку у битві. Я намагався зробити все можливе, аби захистити острів від ворожої атаки. З мінімальною кількістю солдатів, ми відбили наступ і витіснили ворога з острова, врятувавши багато людей, включаючи звичайних громадян, які були захоплені». В результаті, уряд надіслав

⁴ За конфуціанським звичаєм син має сумувати як мінімум 3 роки за своїм батьком.

⁵ Собуксі – державний орган, який забезпечував королівський двір транспортом. Джубу – службовець найнижчого розряду 6-го рангу.

⁶ Манхо – воєнно-морський командувач, що відповідає за ескадри – найнижчий розряд 4 рангу.

⁷ Дундженгван – офіцер, що відповідає за Дунджен (земля, яку обробляли солдати і вирощували там злаки для себе).

Лі Ілю наказ: «Виходить, що Лі Сунсін не та людина, яка має бути відповідальною за поразку, в такому разі, призначте йому бегеджонгун»¹ [5, с. 48-49]. Таким чином, смертна кара була замінена на розжалування до звичайного рядового і Лі Сунсін у віці 42 років у серпні 1587 р. був знов відправлений в район, де відбувалися постійні набіги чжурченів. Під час служби, майбутній адмірал, як завжди, блискуче себе проявив і вже у лютому 1589 р. був призначений гвонгваном² під керівництвом Лі Гвана, котрий і порекомендував його на цю посаду, а згодом призначив джобанджаном³ на додаток до його попередньої посади. Таким чином, Сунсін повернувся на південь, і там, у листопаді 1589 р. його було призначено сончжонгваном⁴ до столиці, де він працював здебільшого з особистими посвідченнями та сертифікатами державних службовців. Там уже через місяць, у грудні 1589 р., його підвищили до хьонгама⁵ міста Джонип в провінції Чолла, де він був змушений управляти ще й сусіднім містечком. Своєю роботою управляючий Лі продемонстрував таланти у веденні державних та воєнних справ: він спробував розібратися у всіх невіршених питаннях, що накопичилися і об'єктивно, одне за одним, вирішив їх на користь людей, за що ті його дуже поважали [5, с. 48–50]. Пройшовши сотні випробувань на своєму шляху, Лі Сунсін нарешті отримав визнання і гідну посаду, 13 лютого 1591 р., завдяки наполегливим рекомендаціям його друга, Рю Сонрьона⁶, Лі Сунсіна було підвищено до 3-го рангу і призначено командуючим флотилії лівої напівпровінції на базі Чолла-чвасуйон⁷ [8, с. 30; 11, с. 51]. Цей стрімкий зліт протягом трьох років відкрив йому шлях до безсмертної слави великого адмірала, яку він здобув в один з найважчих часів, що переживала його батьківщина.

В той час, як Лі Сунсін намагався посилити війська та укріпити бази проти японського

¹ Бегеджонгун – це такий вид покарання. Обвинувачуваний мав служити, як звичайний солдат, не маючи ранг. Він має бути позбавлений колишнього рангу і звання.

² Гвонван – командир маленької бази – найнижчий розряд 9 рангу.

³ Джобанджан – командир, якого тимчасово направляють в регіон, де відбуваються воєнні дії.

⁴ Сончжонгван – службовець, який надсилав повідомлення королю.

⁵ Хьонгам – управляючий хьонами (найнижчим ранг місцевої адміністрації) 6-го рангу.

⁶ Рю Сон Рьон в той час займав пост, який можна було прирівняти до міністра.

⁷ Чолла-чвасуйон – одне з двох командувань воєнно-морського флоту провінції Чолла.

вторгнення, Тойотомі Хідейоші готувався до нападу, надсилаючи шпигунів за внутрішніми справами корейського уряду. Вторгнення відбулося у Пусан 23 травня 1592 р., який захопив Коніші Юкінага з 18 700 солдатами. Першою ж масштабною кампанією флотоводця Лі була Окпо. 17 червня 1592 р. флот Лі Сунсіна зайняв воєнні позиції в гирлі гавані Окпо. Японський флот налічував понад 50 кораблів, більшість з яких стояли порожні, а солдати в цей час палили будинки і грабували мешканців, що проживали біля порту. Коли з корейських кораблів пролунав перший залп вогню, японців охопила паніка – одні повертались на свої кораблі і намагались втекти, інші тікали в сторону пагорбів по суші. Японські кораблі йшли повним ходом, але під командуванням Лі корейцям вдалося їх наздогнати і оточити біля порту. По закінченню битви 28 японських кораблів були знищені, а з корейського боку лише 3 людини отримали поранення. По дорозі в Йонсу, 17 червня (битва за Ханпо) і 18 червня (битва за Чокджинпо) Лі Сунсін ще декілька разів розбивав японські невеликі групи кораблів і врешті повернувся в Йонсу, знищивши разом 42 кораблі та захопивши 600 мішків рису [11, с. 184–189].

Наступною важливою воєнно-морською кампанією була Танпо. 8 липня 1592 р., адмірал терміново направився на схід зі своїми 23 кораблями. На цей раз він відмовився від маленьких човників, але взяв з собою свою головну зброю – кобуксон. Його флот зустрівся з Вон Кюном в бухті Но Рян, в якій вони об'єдналися і направилися до Сачонупо, де вже стояли японські кораблі. Лі Сунсін, аби не ризикувати своїми кораблями, вирішив виманити частину японців у відкрите море, що йому успішно вдалося. У цьому бою флот Лі Сунсіна переважав над японським у співвідношенні 26 до 12. Проте, битва була важкою, оскільки у японців кораблі були великі й нові. Лі Сунсін був поранений у ліве плече в бою, але продовжував боротися до кінця. У Моряранпо він об'єднався з командиром правої напівпровінції Чолла, Лі Окгі та його 25 великими суднами, де вранці 12 липня 1592 р. йому звітували, що 21 японський корабель стоїть біля причалу Танпо. Лі Сунсін вирішив оточити ворога і відкрив вогонь з гармат, в першу чергу, по флагманському кораблю японців. Вороги намагались протистояти, відбивати у контратаці, але не могли ніяк зашкодити кораблю-черепасі, бо той був наче непереможний морський монстр. Врешті, й смерть японського командувача, котрому відрубали голову, підірвала бойовий дух ворога найбільше. Японці почали тікати, хтось до

берега, хтось в гори, а інші вздовж берегової зони [5, с. 104–106]. Корейці вже збиралися повертатися, як отримали нове повідомлення, що біля 20 великих японських кораблів наближаються до Танпо. Проаналізувавши умови, адмірал наказав трохи відплисти, бо прохід був дуже вузький, що могло б зашкодити атаці. В результаті, він розгромив ще 26 японських кораблів, після чого розбив ворогів ще в портах Йондинпо і Юльпо. Всього у своїй другій кампанії Лі Сунсін знищив 72 японських кораблі, не втративши жодного корабля, а лише 13 солдатів. Зрештою, японські військово-морські сили відступили до Пусану, а адмірал повернувся до Йонсо [7, с. 33].

Наступною масштабною була військово-морська кампанія Хансандо. Адмірал Лі Сунсін після перемог у червні був зайнятий ремонтом кораблів та відновленням сил у Йонсу. В той же час, Хідейоші шукав можливостей знищити корейський флот, тому надіслав одного зі своїх генералів Вакісаку Йосухару з 70 кораблями та елітним підрозділом його власних військ. Другий флот під командуванням Кукі Йошітака і третій під Като Йошікара пізніше приєдналися до Йосухару за наказом Хідейоші. Знаючи про майбутню битву, Сунсін зібрав флот з 51 корабля, об'єднавши сили з адміралами Лі Окгі та Вон Кюном та вирішив виманити ворога у відкрите море біля острова Хансандо. За планом, адмірал розташував більшу частину своїх військ поруч з Хансандо, й інші 5 кораблів надіслав до Кьонерян, аби виманити японців. Ворог, побачивши жалюгідну кількість кораблів, одразу почав переслідування, але був змушений невдовзі зіткнутися з корейським флотом на чолі з Лі. Коли японці вийшли у відкрите море і досягли узгодженого місця, флотоводець наказав зайняти позицію Хагікджин¹ і атакувати спочатку флагманський корабель. У результаті цієї кампанії, Лі Сунсін, маючи всього 58 кораблів розгромив 67 японських, не втративши жодного. Щодо співвідношення людських жертв, то жертви японців налічували понад 10 000, а корейців – 19 померлих. Визнаючи велику роль Лі Сунсіна у ході війни, його призначили Самдо-сугун-тонгджеса² і під його командуванням опинилися об'єднанні військово-морські сили трьох провінцій [8, с. 31].

¹ Хагікджин – одна зі схем оборони, яку ще називали «крила журавля». У ній корабель-черепаха був посередині інших кораблів, що ставали у вигнуту лінію, схожу на крила журавля, таким чином оточивши ворогів перед атакою.

² Самдо-сугун-тонгджеса – звання «Головний командувач великого флоту, який об'єднує 3 флоти (Чолла, Чунгчон, Гьонсан)»

Четвертою, найвідомішою та найвідважнішою була битва за Мьон Рян. У грудні 1596 р., коли переговори між Китаєм та Японією провалились, Хідейоші після чотирирічної перерви, поновив плани про захоплення Кореї. Тим часом, адмірал Лі переживав чергові труднощі через звинувачення висунуте Вон Кюном. Японці ж знали, що якщо вони хочуть реалізувати свої плани, то в першу чергу їм потрібно знищити ворога номер один і причину всіх їх поразок – Лі Сунсіна, тому продумали план, аби позбавити його симпатії короля: надіслали свого солдата Йошіру у військовий табір генерала Кім Йонсу, де японець запропонував, що буде корейським шпигуном. Одного дня Йошіра відрепортував генералові Кіму, що флотоводець Като Кійомаса збирається наступати на Корею, і тому до нього потрібно направити Лі Сунсіна. Генерал Кім просив дозволу у короля, щоб надіслати адмірала Лі до того місця, куди просувається ворог. Однак Лі, незважаючи на всю свою відданість королю, вперше не підкорився його наказу, адже знав, що там неймовірно небезпечне місце через кам'янисте дно та течії. Адмірал вважав, що це буде самогубством, проводити будь-яку військову операцію в тих умовах. Коли король про це дізнався, то був неймовірно розлючений, й подумав, що адмірал Лі зазнався й саме тому не хоче виконувати наказ [5, с. 182–185]. В результаті, 12 квітня 1597 р. адмірала Лі взяли під арешт і ледь не втратили. Короля змогли вмовити, тому лише за видатні заслуги флотоводця помилювали, понизивши до простого піхотинця та звільнили з в'язниці 16 травня 1597 р. А Вон Кюн отримав звання, яке нещодавно належало Лі Сунсіну і став головним військово-морським командувачем трьох провінцій. Тим часом, шпигун Йошіра підганяв генерала Кіма надіслати корейський флот, аби протистояти японським кораблям, тому Вон Кюн повів всі кораблі, які вдалося зібрати. Результат був передбачуваним, катастрофа до якої призвів командувач своїми безглуздими маневрами та військовими комбінаціями, знищила майже весь флот. Зі 134 кораблів, якими керував Вон Кюн, уціліли всього 12 і то лише завдяки командувачу Пе Солю.

Це була перша і остання морська поразка з боку корейців у період Імджинської війни. Коли король почув про розтроснений флот, він відкликав свою постанову щодо Лі Сунсіна, поновив його на посаді. Командувач Лі повернувся до виконання своїх обов'язків і хоча йому вдалося знайти ще один корабель, проте навіть з 13 кораблями, шанси були мізерні. Сам король писав йому: «Ти не зможеш протистояти япон-

цям, тому краще розформувати флот і використати його у боях на суші» [5, с. 189], але адмірал вирішив рушати в бій і 25 жовтня 1597 р., зібрав свій флот і направив його до гирла протоки Мьон Рян. Далі відбулося те, що корейці називають «чудом на протоці Мьон Рян». Корейському флоту на чолі з Лі Сунсіном вдалося відбити наступ 330 японських кораблів, маючи всього 13 боєздатних [11, с. 482]. Фактично флот Лі виступав проти 133 японських кораблів, інша ж частина японців стояла трохи далі, бо місце, яке обрав Лі Сунсін для бою, було дуже вузьке [12, с. 201–202]. Таким чином, японці не змогли виступити одразу з усіма своїми кораблями та побачити точну кількість корейських кораблів. Ця перемога шокувала японське командування і зірвала плани подальшого просування по корейському узбережжю. Однією з головних причин перемоги був неймовірний авторитет Лі Сунсіна серед солдатів та місцевого населення. В найважчій битві йому вдалося зупинити дезертирство декількох капітанів, які піддалися паніці та забезпечити непорушність воєнного строю, в якому він використовував улюблену тактику – дистанційну поразку ворога [11, с. 490]. З іншого боку, така перемога стала можливою у зв'язку з тим, що японські капітани неправильно оцінили чисельний склад корейського флоту і почали відступати, коли перша спроба була відбита. Крім того, Лі Сунсін використав човни з простими людьми далеко на горизонті і не вводячи їх у бій, психологічно тиснув на ворога [11, с. 486–490].

Фінальною для Лі Сунсіна стала битва за Но Рян. 18 вересня 1598 р. японський флот отримав звістку про смерть Хідейоші [12, с. 218], а також наказ відступати і повертатися. Дізнавшись про це, адмірал Лі вирішив заблокувати ворогу прохід назад і об'єднатися з Мінським воєнно-морським флотом адмірала Чен Ліня. Адмірал Лі Сунсін повів флот в останню свою битву 16 грудня 1598 р., в якій корейці остаточно відбили ворожу навалу, потопивши 200 кораблів, втекти змогли ж лише 50 японських кораблів. У цій битві від смертельної кулі загинув найвидатніший флотоводець усіх часів Лі Сунсін, з останніми словами: «Битва на само-

му піку. Накрийте мене зараз щитом і не дайте нікому з солдатів дізнатися про мою смерть» [13, с. 237–238].

Отже, Лі Сунсін пройшов складний шлях від простого солдата до воєнно-морського командувача (адмірала). Незважаючи на важку долю, до останнього залишався відданим королю та корейському народу. Він був геніальним тактиком, стратегом, непереможним флотоводцем і, що не менш важливо, командувачем, який цінував життя кожного солдата та виграв битви з мінімальними втратами. Крім того, Сунсін був новатором та першовідкривачем у кораблебудівництві, адже саме він побудував перший у світі броньований залізом корабель-черепаху – кобуксон, який не тільки трошив ворожі кораблі своїми шипами, що знаходилися на броньованій кришці-панцирі, але й захищав солдатів від обстрілів. Адмірал Лі був одним з найталановитіших флотоводців у світовій історії, він не програв жодної зі своїх 23 битв, навіть коли фактично виступав з 13 кораблями проти 330 японських. Своїми перемогами Лі Сунсін врятував не тільки Корейський півострів, зупинивши просування ворожого флоту, але й усю Азію, адже японський військово-політичний лідер, Тойотомі Хідейоші, планував дійти аж до Індії. Ним досі пишаються, як в КНДР, так і в Республіці Кореї, та вважають одним з найвизначніших національних героїв.

Отже, історіографічний аналіз показав, що дана тема не опрацьовувалась вповні ані західними вченими, ні, тим більше, їх українськими колегами. Крім того, наявні праці недостатньо повно розглядають історичний портрет Лі Сунсіна, здебільшого тому, що флотоводець розглядається в контексті Імджинської війни або історії Кореї взагалі. Проблематика дослідження, в першу чергу, полягає у відсутності доступу до спеціальної літератури в Україні. Окрім того, більшість досліджень опубліковано корейською або рідше англійською мовами. Щоб вповні опрацювати першоджерела, потрібно звернутись до китайських ієрогліфів. Проте, існуюча джерельна база та здобутки корейської історіографії, роблять Імджинську війну й постать Лі Сунсіна, як одну з ключових у ній, перспективними в плані вивчення.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Серед зарубіжних учених Admiral Yi Sun-sin: A Brief Overview of His Life and Achievements. Samjung Munhwasa, Seoul, Seodaemun-gu: Korean Spirit & Culture Promotion Project, 2009. – 81 p.
2. George Alexander Ballard. The Influence of the Sea on the Political History of Japan. – London: Forgotten Books, 2013. – 339 p.
3. 조선왕조실록선조실록. 42권.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sillok.history.go.kr> [Чосон Ванджо сіллок Сонджо сіллок (Хроніки правління короля Сонджо з королівської династії Чосону). 42 частини]

4. 조선왕조실록선조수장실록.4권.: [Електроннийресурс]. – Режимдоступу: <http://sillok.history.go.kr> [Чосон Ванджо сїллок Сонджо суджон сїллок (Хронїки правлїння короля Сонджо з королївської династїї Чосону з поправками). 4 частини]
5. Jo Seong-do. Admiral Yi Sun-Sin a National Hero of Korea. – Seoul: Sinseowon, 2005. – 303 p.
6. Коваленко О. Самурайські хронїки. Ода Нобунага. – К.: Дух і Літера, 2013. – 960 с.
7. Ли Сун Син. Военный дневник (Нанчжун ильги) / Вступит. статья, пер. с ханмуна, коммент. и прил. О.С. Пироженко. – М.: Наука. – Вост. лит., 2013. – 375 с.
8. Marc Jason Gilbert. Admiral Yi Sun-Sin, the Turtle Ships, and Modern Asian History // Education About ASIA. Asia in World History: 1450–1770. – Chattanooga: University of Tennessee, 2007. – V. 12. – №1. – P. 29–35.
9. Рубель В.А. Історія середньовічного Сходу: Підручник / В.А. Рубель. – К.: Либідь, 2002. – 736 с.
10. 류성룡. 징비록 / 이재호 옮김. – 서울: 역사와아침., 2007. – 415쪽.
[Рю Сонрьон. Чинбірок («Записи про сумні уроки минулого, щоб остерігатися бід у майбутньому») / переклад Лі Джехо. – Сеул: Історичні сніданки, 2007. – 415 с.]
11. Samuel Hawley. The Imjin War: Japan's Sixteenth-Century Invasion of Korea and Attempt to Conquer China. – Lexington, Conquistador Press, 2014. – 664 p.
12. Stephen Turnbull. Samurai Invasion: Japan's Korean War. – London: Cassell&Co, 2002. – 256 p.
13. 이순신. 임진장초. 대흥하 옮김. –서울: 연세대학교출판부, 1981. – 276쪽.
[Лі Сунсін. Імджин Джанчо (Донесення адмірала Лі Сунсіна [до короля] по Імджинській війні) / переклад Те Хунха. – Сеул: Видавництво університету Йонсея, 1981 – 276 с.]
14. 이순신. 난중일기 / 편집 김성민. –서울: 아이월 콘텐츠, 2014. – 696쪽.
[Лі Сунсін. Нанчжун Ильгі: Щоденник воєнного періоду / за редакцією Кім Сонміна. – Сеул: Айвел Контентс, 2014 – 696 с.]

© *Ивелина Черевко*
(Киев)

ЖИЗНЬ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОРЕЙСКОГО АДМИРАЛА ЛИ СУНСИНА (1545–1598): ИСТОРИОГРАФИЯ

Адмирал Ли Сунсин сыграл чрезвычайную роль не только в истории Кореи, но и всей Азии. В статье раскрываются важнейшие вехи его жизни и военный путь выдающегося флотоводца. Кроме того, в статье освещены источники и работы выдающихся ученых, которые посвятили свою жизнь изучению данной темы. Историкографический анализ показал, что имеющиеся работы недостаточно полно раскрывают исторический портрет Ли Сунсина и его роль в истории Кореи. Ему уделено незначительное внимание в отдельных исследованиях ученых в контексте других важных проблем Имджинской войны или корейской истории.

В статье раскрывается процесс становления и деятельность Ли Сунсина, а также некоторые ключевые события, которые имели влияние на формирование личности этой неординарной фигуры. Подается краткая биография и описание самых значимых его военно-морских кампаний. Уделено внимание самостоятельным переводам с корейского языка характерных цитат из некоторых первоисточников.

Ключевые слова: Ли Сунсин, Имджинская война, корабль-черепаха, кобуксон, корейский военно-морской флот, Нанчжун Ильги, Чинбирок, Имджин Джанчо, Чосон Ванджо сїллок.

© *Ivelina Cherevko*
(Kyiv)

LIFE AND ACHIEVEMENTS OF KOREA'S ADMIRAL YI SUN-SIN (1545–1598): HISTORYOGRAPHY

Admiral Yi Sun-sin was a highly influential figure in Korean history, but his impact also influenced the rest of Asian history. This article describes the most significant milestones of his life and the advanced strategic military approach he carried out during his time as a naval commander. In addition, the article gives information about some of the primary sources and dedicated scholars who have lent their lives work to this topic. Historiographical analysis has revealed that existing works do not construct an accurate historical portrait of Yi Sun-sin's impact beyond Korean History. Little attention to Yi Sun-sin's portrait is given by important scientists in the independent researches on Imjin War and Korean History.

The article explores how Yi Sun-sin rose to power and some of the key experiences that molded the becoming of his influential character. There is a brief biography and descriptions of some of his main Naval Campaigns. Furthermore, there are some quotes of the primary sources that were independently translated from Korean texts.

Keywords: Yi Sun-sin, the Imjin War, the Turtle ship, the Kobukson, the Korean Navy, Nanjun Ilgi, Chingbirok, Imjin Changch'o, Joseon Wangjo Sillok.

До редакції надійшла 20.12.2015.